

»Migrantska kriza« / »begunska kriza«¹

Abstract

“Migrant crisis” / “Refugee crisis”

The article highlights the fundamentally misleading and unstable nature of the distinctions between the terms “refugees”, “asylum-seekers”, and “migrants”, all of whom experience the precariousness produced by the EU’s exclusionary politics on asylum – due to juridical instability and geographical hyper-mobility of migrants subjects. The “hotspot” system, first launched in May 2015, represents the restructuring of mechanisms of capture and identification in response to the migration “turmoil” at the external frontiers of Europe. On the other hand, transit zones such as the Eidomeni camp at the Greek-Macedonian border or the makeshift self-organized refugee / migrant camp at Calais operate informally as de facto “hotspots.” What is commonly called “the migrant crisis” or “the refugee crisis” actually reflects the frantic attempt by the EU and European nation-states to control, contain, and govern people’s (“unauthorized”) transnational and inter-continental movements. Naming it a “refugee/migrant crisis” appears to be a device for the authorization of exceptional or “emergency” governmental measures – and then their normalization. The very terms “migrant crisis” and “refugee crisis” tend to personalize “crisis” and relocate “crisis” in the body and person of the figurative migrant / refugee, as if s/he is the carrier of a disease called “crisis,” and thus carries the contagion of “crisis” wherever s/he may go. The article calls for attention to the new spaces of “transit” opened up by the migrants and refugees themselves, and consequently the ways in which these “irregular” human mobilities have scrambled and re-shuffled the social and political geography of “Europe.”

Keywords: migrant, refugee, asylum-seekers, crisis, mobility, autonomy

Povzetek

Članek opozori na zavajajočo in spremenljivo naravo razlik med pojmi »begunci«, »prosilci za azil« in »migranti«, pri čemer vsi ljudje, razvrščeni v te kategorije, doživljajo negotovost, ki jo zaradi pravne nejasnosti in geografske hipermobilnosti migrantskih subjektov povzroča izključevalna azilna politika EU. Sistem t. i. »hotspotov«, ki so ga prvič uveljavili maja 2015, je nov mehanizem zapiranja in identifikacije, ki je nastal kot odziv na migracijsko »vrenje« na zunanjih mejah Evrope. Na drugi strani pa tranzitne cone, kot sta taborišči v Eidomeniju na grško-makedonski meji ali improvizirano samoorganizirano begunsko / migrantsko taborišče v Calaisu, neformalno delujejo kot *de facto* »hotspoti«. Poimenovanje »migrantska kriza« ali »begunska kriza« označuje mrzlični poskus EU in evropskih nacionalnih držav, da nadzorujejo, zadržujejo in upravljajo (»nezakonita«) transnacionalna in medkontinentalna gibanja ljudi. Samo imenovanje krize kot begunske / migrantske je mehanizem za sprejem izrednih ali »nujnih« vladnih ukrepov in njihovo normalizacijo, pojma migrantska / begunska kriza pa personificirata krizo in jo prestavljata v telo in osebo figurativnega migranta / begunca, kakor da bi bil ali bila nosilec bolezni, imenovane »kriza«, okužbo z njo pa nosi povsod s seboj. Članek opozarja in nove prostore »tranzita«, ki jih odpirajo sami migranti in begunci, in posledično na načine, na katere so »nezakonite« mobilnosti preplezale in premešale družbeno in politično geografijo »Evrope«.

Ključne besede: migrant, begunec, prosilec za azil, kriza, mobilnost, avtonomija

¹ Pričujoči članek je del sodelovalnega projekta kolektivnega pisanja vrste člankov pod skupnim naslovom *Europe / Crisis: New Keywords of »the Crisis« in and of »Europe«* avtorjev, povezanih v skupino New Keywords Collective. Pobuda za pisanje je nastala na srečanju raziskovalne mreže *The European Question: Postcolonial Perspectives on Migration, Nation and Race* na londonskem King's Collegeu 25. in 26. junija 2015. Članek z naslovom »Migrant crisis« / »Refugee crisis« je dostopen na: <http://nearfuture-sonline.org/europecrisis-new-keywords-of-crisis-in-and-of-europe-part-3/> (15. april 2015); soavtorji in soavtorice besedila so: Nicholas De Genova, Elena Fontanari, Fiorenza Picozza, Laia Soto Bermant, Aila Spathopoulou, Maurice Stierl, Zakeera Suffee, Martina Tazzioli, Huub van Baar in Can Yildiz.

Pri poročanju množičnih medijev opazimo močno variiranje med govorom o evropski »begunski krizi« in implicitno bolj podcenjujočo oznako »migrantska kriza«. Povedno je, da je dobesedno vsak članek na *BBC News*, povezan s tem vprašanjem, opremljen s pojasnilom: »Terminološka opomba: BBC-jeva uporaba izraza migrant se nanaša na vse tiste ljudi na poti, katerih pravni postopek prošnje za azil še ni končan. V to skupino spadajo ljudje, ki bežijo iz v vojni opustošenih držav, kot je Sirija, in jim bo verjetno priznan status begunca, kakor tudi ljudje, ki iščejo delo in boljše življenje in za katere bodo vlade verjetno odločile, da so ekonomski migranti.« Skratka, ta stavek in številni drugi epistemsko krizo, povezano z migracijami in gibanjem beguncev, preusmerjajo in premeščajo: pogosto obravnavano vprašanje, kako najprimerneje označiti ljudi, ki na svoji poti brez »dovoljenja« prestopajo meje nacionalnih držav, je prepuščeno domnevno končni odločitvi »ustreznih« vladnih organov, dozdevnim »strokovnjakom«, ki skušajo upravljati evropski mejni režim s presojanjem o prošnjah za azil in razsojanjem o vprašanju, koga se lahko kvalificira za »legalnega« in »verodostojnega« begunca (glej Casas-Cortes in dr., 2015). Vse do tega »obračunskega« dne pa se utegne vse begunce reducirati na domnevni status »samo« migrantov. Pravzaprav se v razpravah o »migrantski krizi« zdi, da se pojem »migrant« dejansko nanaša izključno na »ilegalne« migrante, zato se »migracije« nedvoumno interpretira kot neločljivo obliko globalne/postkolonialne politike razreda in rase. Nadalje, na tej točki moramo opozoriti, da sam pojem »prosilca za azil« vedno že prikrito opominja na temeljni sum do vseh ljudi, ki zaprosijo za azil v okviru evropskega azilnega sistema, ki rutinsko in sistematično izloča in zavrne veliko večino prosilcev in s tem vsakič znova potrjuje procese, ki ilegalizirajo njihovo mobilnost (De Genova, 2011; 2013b). Rezultat izključevalne azilne politike je, da sedanja »begunska kriza« pravzaprav ustvarja silno povečanje zavrnjene begunske populacije v Evropi in s tem na novo preureja njihovo »migrantsko« / (zavrnjeno) »begunsko« »ilegalnost« v odnosu do nove ureditve razredne in rasne neenakosti (glej Casas-Cortes in dr., 2015).

Na začetku je ključno opozoriti na temeljno zavajajočo in spremenljivo naravo protislovnih pojmov »begunci«, »prosilci za azil« in »migranti«. Drugače kot na primer pojem »begunec« pojem »migrant« ne ustreza natančno določenemu legalnemu statusu in posledično brez nadaljnjega izroča različne ljudi na poti megleni kategoriji domnevne »nezakonitosti« ali »ilegalnosti«. Toda kot je bilo že rečeno, vsak analitični pomen bolj prečiščenega pojma »begunec« se po navadi prepušča ozkim pravnim (in izjemno izključujočim) določbam vladnih organov. Medtem ko pojem »prosilca za azil« jasno sporoča podreditev ljudi na poti postopkom prošnje za azil in po navadi zajema tako tiste, ki bodo ali ne bodo nazadnje dobili status »begunca«, kakor tudi tiste, ki jim bodo podelili različne vmesne pravno zakonite kategorije delnega priznanja in provizorične (pogosto negotove) »legalnosti«. Vendar v nobenem primeru izraz »prosilca za azil« ustrezno ne opiše kompleksne

zgodovinsko specifične družbene in politične poti ter preteklosti tistih, ki so bili prisiljeni zaprositi za azil, saj ne obstajajo nobene druge »legalne« poti, ki bi omogočale mobilnost in vstop v Evropo.

Razen tega migrantski subjekti, ki so uradno prepoznani kot »begunci« in dobijo začasen »legalni« status, nič manj ne doživljajo negotovosti, ki jo producira izključevalna azilna politika EU. Dejansko je za kontradiktorne politike zavrtnitve in nadzora, ki jih pri urejanju azila izvajajo vladni organi (tako institucij EU kot nacionalnih držav), značilna popolna ambivalenca, ki generira različne absurdne hibridne statute za ljudi, ki živijo na »robovih države« (Das in Poole, 2004) in jih lahko primerjamo s statusi »poldržavljanov« ali »ilegalnih državljanov« (Rigo, 2007). Ker so izpostavljeni kontradiktornim pogojenostim, so ti »pollegalni« migrantski / begunski subjekti včasih dolgotrajno ujeti v položaj negotove »legalnosti« in legalno vsiljene imobilizacije, kdaj drugič pa jih negotov pravni položaj prisili v nenehno premikanje in prestopanje državnih mej v pogojih ilegalne mobilnosti in nezakonitega (začasnega) bivanja (Picozza, b. d.). Na primer, nekateri begunci (prvotno iz držav Podсахarske Afrike, ki so več let delali in živeli kot migrantski delavci v Libiji) so leta 2011 pobegnili pred preganjanjem in državljansko vojno v Libiji in nato prišli v Italijo, kjer so jih obravnavali kot »prosilce za azil« ali »začasne begunce« po Načrtu za ukrepanje v izrednih razmerah za Severno Afriko (*North Africa Emergency Plan*). Potem ko so bili v Italiji včasih že več kot tri leta brezdomci in brezposelni, so se odločili prekiniti svojo revščino, se premakniti in podati v iskanje boljših življenjskih možnosti križem po Evropi. S tem so se na hitro spremenili v »ilegalne migrante«. Tiste, ki so bili registrirani kot »prosilci za azil« ali pa so imeli odobren začasni »legalni« status v državi članici EU, kot je v tem primeru Italija, obravnavajo po dublinski uredbi EU: ker so se preselili v druge države EU, kjer začasno »nezakonito« prebivajo in delajo, so znova ilegalizirani (zreducirani samo na status »migranta«) in ob morebitni aretaciji jih lahko deportirajo nazaj v Italijo. Pravna nestabilnost in geografska hipermobilnost sta posledici, ki ju lahko razumemo kot učinek napetosti in konfliktov v poskusih migrantskih subjektov po svobodnem gibanju in organizaciji svojega življenja v Evropi na eni strani in na drugi med prizadevanji EU in vlad nacionalnih držav po nadzoru in upravljanju teh mobilnosti, proti katerim se vlade in EU bojujejo. »Evropa« je tako prostor konkurenčnih praks, kjer se nenehno meje izpodbija, se o njih pogaja in redefinira z nenehnim obravnavanjem vprašanja o azilu kot središčnim protislovjem systemske moči in mehanizmov nadzora mej ter »upravljanja« migracij (glej Casas-Cortes in dr., 2015). Toda podreditev dublinski uredbi v nobenem pomenu ni značilna samo za navedeni primer (Brekke in Brochmann, 2014; Kasperek, 2015; Picozza b. d.; Schuster, 2011a; 2011b), vsekakor pa čedalje bolj razkriva, kako temeljito in učinkovito deluje azilni sistem EU kot stroj za proizvodnjo migrantske »ilegalnosti« (De Genova, 2013b).

Zelo hvaljen nemški domnevno »humanitarni« odziv na množičen prihod beguncev in migrantov v poletju 2015 – Nemčija je dejansko odprla meje (čeprav

zelo selektivno, večinoma za ljudi iz Sirije) in kar je pomembno, deloma je suspendirala dublinsko uredbo – moramo razumeti kot retroaktivno urejanje stanja, ko so migranti in begunci najmanj zadnji dve leti prečkali te iste meje in v čedalje večjem številu »nezakonito« živel na ozemlju Nemčije. Poleg tega so v Nemčiji in tudi drugod vzporedno s tovrstno *de facto* »amnestijo« (preoblečeno v »humanitarno« politiko) uveljavljali nove restriktivne azilne politike do preostalih (ilegaliziranih) migrantov in beguncev. Ta proces je tekel tako na nacionalnih ravneh kot na ravni EU. S skupno razglasitvijo različnih držav za »varne tretje države«, denimo, je politika relativne »dobrodošlice« za nekatere omogočila vnaprejšnjo izključitev drugih beguncev, temelječo zgolj na njihovem nacionalnem poreklu, kakor tudi prihodnjo deportacijo še večjega števila beguncev, ki so že pred leti zaprosili za azil v EU.² Take ukrepe, sprejete na nacionalni ravni, moramo razumeti skupaj z novimi oblikami nadzora meje in upravljanja migracij na ravni EU. Gre za predloga za nov sistem razporeditve prosilcev za azil in njihovo premestitev v države članice, za t. i. sistem kvot, ki bo migrantskim subjektom vsilil tako nove oblike prisilne mobilnosti kakor tudi oblike prisilne imobilizacije, analogne tistim, ki so jih vpeljale dublinske uredbe.

Leta 2015 je evropski odziv na prihod ljudi, ki so iskali azil, čedalje bolj zaznamovala politika zadrževanja migrantov in beguncev s ciljem, da se jih ustavi, preden vstopijo na ozemlje držav članic EU, tj. na »predmejah« »Evrope«. Zaradi dvostranskih dogovorov, sklenjenih med EU in Turčijo konec leta 2015, kakor tudi vojaških operacij pomorskih sil EU Mediterranea (EUNAVFOR MED) za »boj proti tihotapcem migrantov«, strmo narašča število beguncev in migrantov, ki jih zaustavijo v Turčiji in Libiji. Vendar se je politika zadrževanja uveljavila tudi v »evropskem« prostoru: z ustanavljanjem novih oblik taborišč za pridržanje beguncev in migrantov – t. i. *hotspots*³ – sta se vstopni točki, kot sta Grčija in Italija, spremenili v prostore prisilnega pridrževanja, razvrščanja in deportacije, kjer je kruto merilo nacionalnosti povsod postalo glavna distinkcija, ki se uporablja za ločevanje na tiste, ki jim je dovoljeno vstopiti v EU in zaprositi za azil, in na druge, ki so zaustavljeni ali ilegalizirani (glej Casas-Cortés in dr., 2015). Tako imajo pospešeni azilni postopki še drug

² Nemčija je, denimo, določila večino držav naslednic nekdanje Jugoslavije in tudi Albanijo za »varne tretje države«, čeprav je več organizacij za človekove pravice zbralo dokaze, da številnih od teh držav ne moremo šteti za »varne« za Rome. Ta nedavna odločitev Nemčije ne vpliva samo na državljane nekdanje Jugoslavije, ki so pribežali v Nemčijo v 90. letih in prosili za azil v zelo spornih pogojih (številne so nedavno tega deportirali v njihove domnevne »države izvora«), temveč tudi na prosilce za azil, ki so skušali vstopiti v Nemčijo pred kratkim iz prav tako domnevno »varnih« jugovzhodnih evropskih držav (Sardelić, 2015; van Baar, 2016c).

³ V slovenskih medijih je trenutno v uporabi izraz vroča točka; v Večjezični terminološki zbirki Evroterm *hotspot* prevajajo z bodisi dostopna točka ali žariščna točka. Zaradi celotnega konteksta nastanka in obstoja nove oblike prisilnega pridrževanja in razvrščanja ljudi ter sistema prestrezanja migrantske mobilnosti se zdita oba prevoda pomanjkljiva, zato jo ohranjamo v izvorniku (op. prev.).

cilj: namenjeni so tudi hitri deportaciji vseh, ki so bili izločeni.

Tako kot za novo in sporno obliko centra za pridržanje se beseda »hotspot« uporablja tudi za poimenovanje nove strategije prestrezanja migrantske mobilnosti: strategija na novo oblikuje razmejitveno črto mejnih con na zunanjih mejah EU (in prav tako v »evropskem« prostoru), ki sledi izključevalni delitvi na migrante in begunce, pri čemer se enim podeli prepustnica »legalnosti«, medtem ko se druge ilegalizira kot »neprimerne« za azil. Sistem »hotspota«, ki so ga prvič uporabili maja leta 2015, uradno pa uvedli septembra 2015 v Italiji in Grčiji kot odziv na migracijski »pretres« na zunanjih mejah Evrope, prinaša prestrukturiranje mehanizmov prijetja in identificiranja. Po logiki »hotspota« naj bi Grčija in Italija delovali kot mejni con, kjer se bo izvajal nekakšen preseleksijski postopek, v katerem naj bi se čim hitreje identificiralo in odvzemalo prstne odtise vsem novim prišlekom, nato pa se jih razdelilo v skupini »pravih« bodočih beguncev in vseh drugih, ki jih je mogoče takoj deportirati. Tako bosta Lampedusa in Lesbos čedalje bolj delovala kot otoka-zapora, kjer bodo načrtovane pospešene identifikacijske postopke – opravljene na kraju samem – kombinirali s časovno nedoločenim prisilnim pridržanjem (in dolgotrajno imobilizacijo) vsakega migranta ali begunca, ki bo odklonil odvzem prstnih odtisov.

Tako je, denimo, decembra 2015 protestiralo 250 eritrejskih beguncev na Lampedusi z zahtevo, da jih spustijo iz taborišča, v katerem so bili prisilno pridržani dva meseca, ker so odklonili odvzem prstnih odtisov.

Centri za prvi »sprejem« v EU so zato postali prostorska past za migrante. Podobno so se t. i. vojaško-humanitarne oblike upravljanja meja spremenile v policijsko delovanje, ki ga izvajajo organizacije EU (kot je Agencija za nadzor zunanjih mejah EU – Frontex) skupaj s humanitarnimi organizacijami (kot je UNHCR).

Novе oblike obvladovanja meja samo slabšajo nestanovitne geografije »Evrope«. Denimo, na grških otokih Lesbos in Samos so lokalne oblasti večinoma privolile in sprejele preoblikovanje obeh otokov v »hotspota«, pozdravile so prihod izbranih humanitarnih organizacij, kot so UNHCR, Rdeči križ in Zdravniki brez meja. V izrazitem nasprotju pa lokalne oblasti drugih potencialnih grških »hotspotov«, denimo Kosa in majhnega otoka Agathonisi (pri Lerosu), vztrajno zavračajo ustanovitev »hotspotskih« taborišč in namestitev humanitarnih nevladnih organizacij s trditvijo, da bodo policijski nadzor meja in humanitarne dejavnosti popolnoma spremenili te otoke v magnetne, ki bodo privabljali še več migrantov in beguncev na njihove obale, kar bo, posledično, škodilo njihovemu lokalnemu gospodarstvu, ki temelji na turizmu. V kontekstu ekonomske »krize« pa oblasti in številni drugi lokalni interesi na teh otokih dojemajo EU-ropizacijo upravljanja »migracij« in »begunske krize« kratko malo kot še eno manifestacijo obsežnejše »evropske grožnje«, ki je, širše, že opustošila grško ekonomsko vitalnost. Zato se s stališča nekaterih obremenjenih mejnih držav EU še tesnejše združevanje militarističnih taktik in humanitarnih tehnik ne kaže kot »rešitev« »krize« meja, temveč prej kot zaporedje ukrepov, ki bodo še naprej stopnjevali (dvojno) »krizo«.

Še več, tranzitne cone, kot je taborišče v Eidomeni na grško-makedonski meji, kjer se globoko daljnosežna in pomembna delitev na »begunce« in »vse druge« opravlja po surovem merilu nacionalnosti (po katerem je samo Sircem, Iračanom in Afganistancem dovoljen prehod meje) – ali samoorganizirano začasno begunsko / migrantsko taborišče v Calaisu v bližini Rokavskega predora, ki vodi v Veliko Britanijo in kjer francoske oblasti redno izvajajo aretacije in deportacije številnih migrantov – neformalno že delujejo kot *de facto* »hotspoti«. Kot posledica praks mobilnosti in prostorov tranzita, katerih oblikovalci in subjekti so migranti, so uradni in neformalni »hotspoti« preprosto samo najvidnejši in najpomembnejši znaki za institucije EU in nacionalnih držav, da nujno spremenijo svoje odzive na avtonomijo in subjektiviteto migracij, predvsem glede nepremišljenega prizadevanja za razvrščanje, uvrščanje in upravljanje današnje človeške mobilnosti – ko ves ta čas neusmiljeno spodkopavajo vsako domnevno »pravico« do azila in na novo vzpostavljajo čedalje obsežnejše mehanizme za vnaprejšnjo ilegalizacijo prek mej segajoče mobilnosti večine človeštva.

Multiplikacija mej in heterogenost mejnih con (Mazzadra in Neilson, 2013) sta znaka neprekinjene »krize« migracij v Evropi. Snovalci politik čedalje pogosteje uporabljajo površen in evfemističen izraz »mešani migrantski tok«, ki izraža resnično nezmožnost držav in migracijskih uradov, da bi popolnoma ukrotili in uredili nepokorne prakse mobilnosti, ki nenehno prestopajo ločnice obstoječih vladnih kategorij in meril za delitev različnih formacij človeške mobilnosti. To, kar je na splošno poimenovano »migrantska kriza« ali »begunska kriza«, dejansko označuje mrzličen poskus EU in evropskih nacionalnih držav, da nadzorujejo, zadržujejo in obvladajo (»nedovoljena«) transnacionalna in medcelinska gibanja ljudi. Pravzaprav se zdi, da je že samo poimenovanje te »krize« kot take prav tako mehanizem za sprejetje izrednih ali »nujnih« vladnih ukrepov – in njihovo normalizacijo –, katerih cilj je stopnjevanje in širjenje obmejnega režima policijskega odkrivanja in pregona ter imigracijske policijske dejavnosti. Tako lahko rečemo, da sama »kriza« deluje kot kritični moment, ki vladam omogoča uveljavitev kontroverzne politike po hitrem postopku, medtem ko so državljani zaradi spektakla na meji intelektualno preveč zbegani, čustveno zmanipulirani ali kako drugače paralizirani, da bi organizirali kakršno koli ustrezno ali učinkovito obliko upora (De Genova, 2002; 2013b; glej tudi Casas-Cortes in dr., 2015; Klein, 2007). Zato nenehna »kriza« sovpada predvsem s krizo suverenosti in izvrševanja oblasti nad klasifikacijo, poimenovanjem in delitvijo »migrantov« / »beguncev«.

Predvsem pa pojma »migrantska kriza« in »begunska kriza« implicitno izražata personifikacijo »krize« in jo premeščata v telo in osebo figurativnega migranta / begunca, kakor da bi bil on ali ona nosilec bolezni, imenovane »kriza« in bi prenašal okužbo »krize« kamor koli že pride. Najpomembnejše je, da s tem lik migranta / begunca grozi »Evropi« z neozdravljivo in kužno boleznijo. Ne glede na to, ali se ta lik personificirane »krize« pojavi na Sredozemskem ali Egejskem morju ali ob kopenskih barikadah iz rezilnih žic – od Calaisa in Ceute do majhnih madžarskih

ali bolgarskih mejnih krajev –, fizična prisotnost ali transgresivna mobilnost ilegaliziranega migranta ali begunca vnaša »krizo« v amorfno simbolično membrano, ki obkroža amebi podobno »Evropo«, ko jo kadar koli in kjer koli »predrejo« »tuja« telesa. Nekatere utelesitve »krize« dobijo stvarno podobo smrti, ko postanejo trupla migrantov in beguncev spektakularno vidna s širjenjem slik v morju plavajočih ali na obale »Evrope« naplavljenih mrtvih teles; drugi so zasledovani, ranjeni, izčrpani, prašni in blatni ali prikazani v besni množici, ki naskakuje ograje ali pleza skozi okna vlakov – kot ščurki, ki jih po navadi povezujemo z grozečo »invazijo« ali katastrofalnimi »poplavamami«, če že ne z »napadi« ali »roji«: kamor koli gredo, se zdi, da s seboj prinašajo »krizo«. Ta spektakel izčrpava in jalovi Evropo ter jo ločuje od njenega »popkovinastega stika« (Hall, 2008) z različnimi regijami, od koder prihajajo ilegalizirani migranti in begunci, s čimer sistematično prekriva prav evropski (post)kolonialni interes za naravne vire in človeško delovno silo v teh (po navadi) nekdanjih koloniziranih državah. Tako se same migracije kažejo kot razdiralna manifestacija postkolonialne dediščine Evrope (De Genova, 2010c; 2016). Zato se zdi, kakor da nas hočeta izraza »migrantska kriza« ali »begunska kriza« prepričati, da je »kriza« utelešena v človeških bitjih, ki so zdaj zaradi ilegalizirane mobilnosti racizirana kot »migranti«. V tem kontekstu je slogan migrantskega boja *We are here, because you were there!* vztrajno ponavljajoče dojemanje tega fenomena, imenovanega »kriza«, ker nas poziva – v resnici zahteva od nas –, da prepoznamo vlogo Evrope v sami produkciji te »krize«.

Pri vsem tem je vseeno ključen poudarek, da sedanjo »krizo« nadzora mej in »upravljanja« migracij spodbada najprej in predvsem sama avtonomija in subjektiviteta človeške mobilnosti, ki nastaja kot posledica različnih in zapletenih vzrokov, zaradi katerih se ljudje brez »dovoljenja« gibljejo prek mej ali, izmenoma, nasedejo *en route*, obtičijo na nekem kraju vzdolž svojih migrantskih poti. Zaradi širjenja izmenjujočih se in domnevno medsebojno zamenljivih diskurzov o »migrantski krizi« / »begunski krizi« moramo postaviti osnovno vprašanje: Čigava »kriza«? Pravzaprav je to v temelju »kriza« (postkolonialne) državne oblasti nad transnacionalno človeško mobilnostjo tistih, katerih gibanja so sicer razglašena za domnevno »ilegalna« (realno zaradi globalne razredne, rasne in nacionalne neenakosti). Zato bi lahko začeli upoštevati, da je ta »kriza« pravzaprav mejnik vladnega brezizhodnega položaja, ki se je aktiviral in strateško razvil zaradi preoblikovanja taktik in tehnik mejne policijske dejavnosti.

Zato moramo to »krizo« razumeti tudi kot priložnost za ponovni premislek in ponovno izumljanje bojov na mejah, katerih cilj je okrepitev in povečanje elementarne človekove svobode gibanja (De Genova, 2010b). Ključno je zlasti, da opozorimo na nove prostore »tranzita«, ki jih odpirajo sami migranti in begunci, in posledično na načine, na katere so »nezakonite« mobilnosti preplezale in premešale družbeno in politično geografijo »Evrope«. Poleg tega moramo začeti spoznavati in teoretizirati o zavutih selitvenih poteh (ki niso mapirane in jih potencialno niti ni mogoče mapirati), ki se ujemajo z migrantskimi in begunskimi premiki po evrop-

skem prostoru in ne upoštevajo enosmernih (evrocentričnih) usmerjevalnih puščic hegemonskih kartografskih reprezentacij »krize«, kot jih propagirata Frontex ali IOM (glej Casas-Cortes in dr., 2015). V tem smislu nam »kriza« evropskega mejnega režima, ki so jo izzvale neštete avtonomije in subjektivitete človeških mobilnosti, kaže trenutek, ki ni prenapolnjen samo z doslej nerazrešenimi konflikti, temveč tudi z nepredstavljenimi potencialnostmi.

Prevedla Nina Kozinc

Literatura

- BREKKE, JAN PAUL IN GRETE BROCHMANN (2014): Stuck in Transit: Secondary Migration of Asylum Seekers in Europe, National Differences, and the Dublin Regulation. *Journal of Refugee Studies* 28(2): 145–162.
- CASAS-CORTES, MARIBEL, SEBASTIAN COBARRUBIAS, NICHOLAS DE GENOVA, GLENDA GARELLI, GIORGIO GRAPPI, CHARLES HELLER, SABINE HESS, BERND KASPAREK, SANDRO MEZZADRA, BRETT NEILSON, IRENE PEANO, LORENZO PEZZANI, JOHN PICKLES, FEDERICO RAHOLA, LISA RIEDNER, STEPHAN SCHEEL IN MARTINA TAZZIOLI (2015): New Keywords: Migration and Borders. *Cultural Studies* 29(1): 55–87.
- CLARK, ALISON (2015): Photographing Empire. *History Australia* 12(2): 242–244.
- DAS, VEENA IN DEBORAH POOLE (UR.) (2004): *Anthropology in the Margins of the State*. Santa Fe, NM: SAR Press.
- DE GENOVA, NICHOLAS (2002): Migrant 'Illegality' and Deportability in Everyday Life. *Annual Review of Anthropology* 31: 419–447.
- DE GENOVA, NICHOLAS (2010a): Antiterrorism, Race, and the New Frontier: American Exceptionalism, Imperial Multiculturalism, and the Global Security State. *Identities* 17(6): 613–640.
- DE GENOVA, NICHOLAS (2010b): The Deportation Regime: Sovereignty, Space, and the Freedom of Movement. Theoretical Overview. V *The Deportation Regime: Sovereignty, Space, and the Freedom of Movement*, N. De Genova in N. Peutz (ur.), 33–65. Durham, NC: Duke University Press.
- DE GENOVA, NICHOLAS (2010c): Migration and Race in Europe: The Trans-Atlantic Metastases of a Post-Colonial Cancer. *European Journal of Social Theory* 13(3): 405–419.
- DE GENOVA, NICHOLAS (2011): Spectacle of Security, Spectacle of Terror. V *Accumulating Insecurity: Violence and Dispossession in the Making of Everyday Life*, S. Feldman, C. Geisler in G. Menon (ur.), 141–165. Athens: University of Georgia Press.
- DE GENOVA, NICHOLAS (2013a): The Securitarian Society of the Spectacle. V *Rhetorics of Insecurity: Belonging and Violence in the Neoliberal Era*, Z. Gambetti in M. Godoy-Anativia (ur.), 213–242. New York: New York University Press.

- DE GENOVA, NICHOLAS (2013b): Spectacles of Migrant 'Illegality': The Scene of Exclusion, the Obscene of Inclusion. *Ethnic and Racial Studies* 36(7): 1180–1198.
- DE GENOVA, NICHOLAS (2016): The 'European' Question: Migration, Race, and Post-Coloniality in 'Europe'. V *An Anthology of Migration and Social Transformation: European Perspectives*, A. Amelina, K. Horvath in B. Meeus (ur.), 343–356. New York: IMISCOE Research Series/Springer.
- HALL, STUART (2008): Keynote Address at Rivington Place, London (untitled). *History Australia* 12(2): 242–244.
- KASPAREK, BERND (2015): Complementing Schengen: The Dublin System and the European Border and Migration Regime. V *Migration Policy and Practice: Interventions and Solutions*, H. Bauder in C. Matheis (ur.), 59–78. New York: Palgrave Macmillan.
- KLEIN, NAOMI (2007): *The Shock Doctrine*. New York: Picador.
- MEZZADRA, SANDRO IN BRETT NEILSON (2013): *Border as Method, or, the Multiplication of Labor*. Durham, NC: Duke University Press.
- PICOZZA, FIORENZA (B. D.): 'Dubliners': Unthinking Displacement, Illegality, and Refugeeeness within Europe's Geographies of Asylum. V *The Borders of 'Europe': Autonomy of Migration, Tactics of Bordering*, N. De Genova (ur.). V pripravi.
- RIGO, ENRICA (2007): *Europa di confine: Trasformazioni della cittadinanza nell'Unione allargata*. Roma: Meltemi.
- SARDELIĆ, JULIJA (2015): Rethinking (Im)Mobilities of Roma in Europe. *openDemocracy*, 6. oktober. Dostopno na: https://www.opendemocracy.net/beyondslavery/julija-sardeli_/rethinking-immobilities-of-roma-in-europe (20. februar 2016).
- SCHUSTER, LIZA (2011a): Dublin II and Eurodac: Examining the (Un)intended(?) Consequences. *Gender, Place & Culture* 18(3): 401–416.
- SCHUSTER, LIZA (2011b): Turning Refugees into 'Illegal Migrants': Afghan Asylum Seekers in Europe. *Ethnic and Racial Studies* 34(8): 1392–1407.
- VAN BAAR, HUUB (2016a): Evictability and the Biopolitical Bordering of Europe: The Impact of the EU's Border Regime on the Roma. V pripravi v *Antipode*.
- VAN BAAR, HUUB (2016b): Contained Mobility and the Racialization of Poverty in Europe: The Roma at the Security-Development Nexus. V pripravi v *Journal of Ethnic and Migration Studies*.
- VAN BAAR, HUUB (2016c): Boundary Practices of Citizenship: Europe's Roma at the Nexus of Securitization and Citizenship. V pripravi v *Within and Beyond Citizenship: Lived Experiences of Political Membership*, R. Gonzales and N. Sigona (ur.). Stanford, CA: Stanford University Press.